

NIEWIDZIALNY (22) *ai*

W pisowni łącznej (21), w rozłącznej (1).

e prawdopodobnie jasne (tak w nie-); a jasne.

sg m N niewidzialny (3). ◇ G niewidzialn(e)go (4). ◇ D niewidzialn(e)mu (1). ◇ I niewidzialnym (3). ◇ f A niewidzialną (4). ◇ n G niewidzialn(e)go (1). ◇ pl N subst niewidzialn(e) (2). ◇ G niewidzialnych (2). ◇ D niewidzialnym (2).

Sł stp brak, Cn s.v. niewidomy, Linde XVI (jeden z niżej notowanych przykładów) i XVIII w.

*Niewidoczny, nieuchwytny okiem; taki, którego nie można zobaczyć; invisibilis Vulg, Cn; inaspicius, invisus Cn (22) : Piotr S. [...] też był głową Kościoła Bożego/ choć Pan Chrystus przednieyszą á niewidziálną głową zołtaie. *WujJud* 122, 138v, 139 [2 r.]; Z ktorey przyczyny bywa kościół Boży názwan niewidziálnym/ nie iżby ludzie niewidomi być mieli/ z ktorych kościół bywa zbieran/ ále iż wybráných Bożých prawdziwych nie zówżze pozwierzchu poznać możemy *WujJudConf* 138v; Abowiem rzeczy iego niewidziálne/ od stworzenia światá przez te rzeczy vczynione zrozumiane/ bywaią poznane *WujNT Rom* 1/20; Ktory iest obrazem Bogá niewidziálnego/ národzony przed wżytkim stworzeniem *WujNT Col* 1/15: ktory [Szymon czarnoksiężnik] vczył/ [...] á iż żaden nie może vbłágáć Bogá nawyższego/ ktory niewidziálny iest/ iedno przez te ánióły. *WujNT* 699, 2.*Cor* 4/4, s. 694, *Hebr* 11/27.*

W połączeniach szeregowych (2): Przetoć y Pan Chrystus Sákrámentá fwoie w rzeczách widomych vftáwić raczył: áby przez zwierzchnie znáki/ duch náłz ku wewnętrznym niewidziálnym niebiełkim wzbudzić lie mógł. *WujJud* 54v; *WujNT* 1.*Tim* 1/17.

W przeciwstawieniach: »widzialny (3), widomy (2), obnáżony i odkryty oczom, ktory widzimy ... niewidzialny« (7): Tákże ácz Pan Chrystus iest głową niewidziálną kościoła fwego/ iednák przedsię chce mieć widomą głowę álbo Pálterzá ná świecie *WujJud* 122; My pod ofobámi chlebá y winá/ ktore widziemy/ rzeczám niewidziálnym/ to iest Ciáłu y Krwi Páńłkiey/ cześć czynimy. *WujJud* 176v, 121v, 122; gdyż nie vpátruiemy rzeczy widziálných/ ále niewidziálných [*non contemplantibus nobis quae videntur, sed quae non videntur*] *WujNT* 2.*Cor* 4/18; A nie máłz żadnego stworzenia niewidziálnego przed oblicznością iego: lecz wżytkie rzeczy obnáżone łá y odkryte oczom iego/ o ktorym mowimy *WujNT Hebr* 4/13, *Hebr* 11/3.

W charakterystycznych połączeniach: niewidzialny(-a, -e) Bog (3), głowa Kościoła [= Chrystus], Kościół (boży) (2), rzeczy (2).

Wyrażenie: »niewidzialnym obyczajem« (1): Iestci [Chrystus] przytomnym álbo obecnym w kościele/ ále niewidziálnym obyczáiem *WujJud* 124v.

Szeregi: »duchowny a niewidzialny« (2): Twym Argumentem włálnym pokażęć to/ że oprócz Pána Chrystuła/ kthory iest duchowną á niewidziálną przednieyszą głową/ ma Kościół y głowę widziálną zwierzchnią á ciełną. *WujJud* 121v, 122.

»widzialny i niewidzialny« (1): ábowiem przezeń wżytkie rzeczy łá stworzone ná niebie y ná ziemi/ widziálne y niewidziálne [*visibilia et invisibilia*] *WujNT Col* 1/16. [*Ponadto w przeciwstawieniach* 3 r.]

Synonimy: nieoglądany, niewidany, niewidziany.

Cf NIEWIDOCZNY, NIEWIDOMY, WIDZIALNY

